

Dr. sc. Željko BARTULOVIĆ,
redoviti profesor u trajnom zvanju
Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet,
zeljko.bartulovic@pravri.uniri.hr

UDK 347.7(091)
347.7(497.5/.6)(091)
Izvorni znanstveni članak
Rad stigao: 29. travnja 2024.
Rad prihvaćen: 6. svibnja 2024.

Dr. sc. Ivona ŠEGO – MARIĆ,
izvanredna profesorica
Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru,
ivona.sego-maric@pf.sum.ba

Ivana MARUŠIĆ, mag. iur., asistentica,
Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru,
student Poslijediplomskog doktorskog studija
pravnih znanosti,
ivana.marusic@pf.sum.ba

ZAPADNI UTJECAJI – OD STARIH PROPISA O TRGOVINI DO SUVREMENE REGULACIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sažetak: *Autori istražuju pravno-povijesni aspekt razvoja trgovačkog poslovanja i utjecaja države na njega. Zaštita trgovine predmet je pravne regulacije još od antike i rimskog prava. U Bosni i Hercegovini te hrvatskom prostoru sačuvani su srednjovjekovni pravni spomenici, pa i međunarodni koji normiraju trgovačku praksu i pružaju joj državnu zaštitu bez koje nema njenog razvoja kao što su povelje i ugovori o trgovini. Na primjeru Zlatne bule Gradecu iz 1242. i Statuta Rijeke iz 1530., uočava se utjecaj vladara kao i pravni fenomen brzog rješavanja trgovačkih sporova. Suvremena kretanja uočavaju se u regulaciji trgovine, osobito pomorske tijekom 18. stoljeća, razvojem, slobodnih luka, utemeljenjem trgovačkih kompanija i upravnim propisima. Novo doba nastupa dolaskom Napoleona i uvođenjem francuskih propisa, a potom i austrijskog Općeg građanskog zakonika (OGZ). OGZ je svoju primjenu doživio i na prostoru Bosne i Hercegovine pri čemu dolazi do pravno zanimljivih povezivanja zapadnog, europskog prava s ranijim osmanskim pravom. Putokaz je to i današnjim stremljenjima Bosne i Hercegovine zapadnim integracijama čiji su važan dio upravo propisi o trgovini.*

Glavne riječi: *trgovački propisi, rimsko pravo, srednji vijek, srednjovjekovna Hrvatska, OGZ, Bosna i Hercegovina.*

1. UVOD

Gospodarski sustavi antičkih civilizacija imali su zapaženu ulogu u povijesnom razvoju trgovine i trgovačkih normi, a velika akumulacija bogatstva ovih civilizacija pokazatelj je njihove razvijene gospodarske i trgovačke djelatnosti.¹ Zaštitu trgovaca u svrhu poticanja trgovine jamči vladar Hetita pa se u članku 5. *Ubojstvo trgovca* zakonika iz 16. stoljeća pr. Kr. ono kažnjava odštetom u visini od 100 mina srebra.² Povijesno su se razlikovali glavni nositelji trgovačkih djelatnosti u okviru ovih civilizacija. Mnoge dokumentirane isprave o trgovačkim aktivnostima navedenih civilizacija nisu ostale sačuvane ili su fragmentarno dokumentirane, ali ploča iz nekadašnjeg lučkog grada *Ugarita*, današnjeg područja *Ras Shamra* u sjevernoj Siriji služi kao pokazatelj trgovine

¹ To su Babilon, Fenicija, Egipat, Kartaga, Grčka i Rim. Vidi BARTULOVIĆ, Ž., *Opća povijest prava i države*, Pravni fakultet Rijeka, 2014., str. 19-47.

² *Ibid.*, str. 33.